

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA
Pf.I.20.064/2023/8. szám

A Debreceni Ítéltábla a dr. Sz. I. pártfogó ügyvéd (cím) által képviselt felperes neve (cím) felperesnek – a dr. Sz. Sz. kamarai jogtanácsos által képviselt alperes neve (cím) alperessel szemben személyiségi jog megsértése miatt indított perében a Nyíregyházi Törvényszék 8.P.20.059/2022/41. számú ítélete ellen a felperes részéről 43. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán meghozta a következő

í t é l e t e t:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét azzal hagyja helyben, hogy az állam által viselt kereseti illeték összege 488 400 (négy száznyolcvannyolcezer-négy száz) forint, a felperest képviselő pártfogó ügyvéd díját pedig az állam viseli.

Az ítéltábla megállapítja, hogy az állam visel 651 200 (hat százötvenegyezer-kétszáz) forint meg nem fizetett fellebbezési illetéket és a felperes pártfogó ügyvédjének fellebbezési eljárásban felmerült díját.

Az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

I n d o k o l á s

[1] A felperes fogvatartottként 2020. július 16-tól 2021. június 2-ig töltötte szabadságvesztés-büntetését az alperesi büntetés-végrehajtási intézetben. Ennek során 2020. július-november hónapokban összesen 51 napon munkáltatták a felek által 2020. július 24-én aláírt munkaköri leírás alapján. A felperes segédmunkásként a B.-ban létesülő egészségügyi központ munkaterületén dolgozott a munkaköri leírás mellékletét képező „Napirend” (a továbbiakban: napirend) szerinti időbeosztásban. Ellátásáról, felügyeletéről és szállításáról az alperes gondoskodott.

[2] Ez utóbbi az alperes M.-T. típusú, 39 fő befogadására alkalmas, saját alkalmazott által vezetett járműveivel történt, amelyeket az utastérben nem szereltek fel légkondicionáló berendezéssel és biztonsági övvel, és amelyeken időnként speciálisan képzett szolgálati kutyák is helyet kaptak; egészségügyi szükség esetén előre kialakított rend szerint szakították meg a szállítást az útvonal melletti rendőrsőkön, illetőleg büntetés-végrehajtási intézetben.

[3] Az alperes a napi egy óra szabad levegőn tartózkodást a napirend alapján a 18:45-és 20:00 közti időszakban biztosította a munkáltatás napjain.

[4] A felperes 2021. június 7. és július 5. napjain panaszt nyújtott be – egyebek mellett – a munkáltatásával kapcsolatban, amelyet a Sz.-Sz.-B. M.-i F.ü. (a továbbiakban: főügyészség) a 2021. december 8. napján kelt Bv. 6./20./9 számú határozatával mint megalapozatlant elutasított. A felperes 2021. július 12-én a szállítások, a pihenőidő, a szállítás során történt Covid elleni védekezés és a szabad levegőn tartózkodás szabályainak megszegése miatt panaszt nyújtott be az alperesnél, amelyet az alperes parancsnoka érdemi vizsgálat nélkül elutasított a 305.-1./12.-1/20... fogv. számú határozatában.

[5] A felperes megváltoztatott keresetében kérte annak megállapítását, hogy az alperes megsértette a testi épséghez, egészséghez, jogorvoslati joghoz és a tisztességes eljáráshoz fűződő személyiségi jogait, és ezáltal az emberi méltóságát azzal, hogy nem biztosított az 51 nap munkavégzés alatt megfelelő munka-, 102 szállítási alkalommal megfelelő szállítási körülményeket, továbbá a jogszabályban előírt pihenőidőt és szabad levegőn tartózkodást sem, valamint megsértette a jogorvoslathoz való jogát, emellett (jogsértésenként tett megbontásban) 8 140 000 Ft sérelemdíj megfizetésére kérte kötelezni az alperest. Hivatkozása szerint az alperes a perbeli időszakban élet- és vírusveszélyes, valamint méltatlan körülmények között szállította külső munkáltatásra, nem biztosította a jogszabályban előírt nyolcórás pihenőidőt a takarodó és az ébresztő között, figyelmen kívül hagyta az egy óra szabad levegőn tartózkodáshoz való jogát, továbbá nem vizsgálta ki az általa benyújtott panaszokat. A szállítások olykor 2-2,5 óráig tartottak WC-használati lehetőség nélkül, a szellőzés nem vagy minimálisan működött, alkalmanként az úgynevezett fakkban ültek négyen, 4 fokban, 1 m²-en, a világítás rossz volt, biztonsági öv, vészkijárat baleset esetére nem volt, a sofőrnek pedig valószínűleg nem volt buszvezetői jogosítványa. A buszban 39-en utaztak, a koronavírus-járvány alatt be nem tartva a 1,5 méteres távolságot. A fakkban való elhelyezés során szolgálati kutya is volt velük, amelyek általában bűdösek voltak, és olykor maguk alá piszkítottak. Mindezeket a szállításokat és az őrség részéről kapott megaláztatást a mai napig sem dolgozta fel. Munkanapokon a villanyoltás 21.00 órakor volt, az ébresztő pedig 3.30 órakor, továbbá minden egyes munkával töltött napon elmaradt az egy óra szabad levegőn tartózkodás. A munkavégzés helyén mintegy 130 civil munkással dolgoztak együtt, akik között fertőzött is volt, amelyről azonban nem tájékoztatták őket, így folyamatos rettegésben élt, hogy megfertőződik koronavírussal. Az alperes pedig nem járt el a munkáltatás során elszenvedett sérelmei miatt többször (legkorábban 2020. december 28-án) benyújtott panaszai alapján.

[6] Az alperes ellenkérelmében elsődlegesen kérte az eljárás megszüntetését, az ügy érdemében pedig a kereset elutasítását. Álláspontja szerint az alperes által lefolytatandó kártérítési eljárásnak kellett volna megelőznie a felperes igényérvényesítését, továbbá a felperes más perben már érvényesítette – alaptalanul – a jogorvoslati jog sérelmével kapcsolatos igényét, mindamellett vitatva a felperes tényállításait álláspontja szerint magatartása nem volt jogellenes, és nem sértette meg a felperes személyiségi jogait sem.

[7] Az elsőfokú bíróság a fellebbezéssel támadott ítéletével elutasította a keresetet. Megállapította, hogy a feljegyzett kereseti illeték az állam terhén marad, a felperes pedig maga viseli a pártfogó ügyvédjének díját.

[8] Döntését azzal indokolta, hogy a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 279. §-ának [ténylegesen: 279. §-a (1) bekezdésének] megfelelően mérlegelte a bizonyítás eredményét, azonban idézhető cím hiányában mellőzte a

felperes által indítványozott Cs. I. és V. N. tanúként történő meghallgatását. Azonban a felperes érdekébe tartozott annak bizonyítása, hogy az alperes megsértette a személyiségi jogait, amellyel szemben az alperesnek kellett bizonyítania, hogy magatartása nem volt felróható, illetőleg nem terheli olyan mulasztás, ami megalapozza helytállási kötelezettségét.

[9] Ezt követően az ítélet indokolásában ismerte a meghallgatott tanúk vallomását. Közülük Sz. Cs. büntetés-végrehajtási osztályvezető – egyebek mellett – arról számolt be tanúvallomásában, hogy az alperes parancsnoka és a főügyesség elbírálta a felperes ismert panaszait, a felperesnek pedig a napirend szerint biztosították a pihenőidőt és a szabad levegőn tartózkodást. K. B. biztonsági osztályvezető ugyanezt erősítette meg vallomásában, és előadta, hogy a napirend volt irányadó a külső munkálatok idejére, az határozta meg a fogvatartottak és az állomány napi feladatait is. Vallomása szerint továbbá a gépkocsivezetők rendelkeztek a szükséges járművezetői engedéllyel, a buszok 39 fős szállítási kapacitását pedig soha nem lépték túl, és az ülésrend ugyan változó volt, de az valótlán, hogy 4 fogvatartottat szállítottak a fakkban, míg az esetenként szállított, szolgálati kutyák szobatiszták és zárt boxban voltak. Előadta továbbá, hogy a szállítással kapcsolatban sem a felperes, sem más nem tett panaszt. Vallomást tett az utazás megszakításával kapcsolatos eljárásrendre is, majd előadta, hogy mindenki maszkban utazott a Covid elleni védekezés idején, a felperes pedig nem élt jelzéssel a járvánnyal összefüggésben, a közlekedési hatóság pedig 2025. december 31-ig biztosított lehetőséget a biztonsági öv felszerelésére. Sz. S. tűz- és munkavédelmi felelős vallomásában – egyebek mellett – arról számolt be, hogy a járvány alatt fertőtlenítettek az általa három alkalommal meglátogatott munkaterületen, amelyen egyéb intézkedésre okot adó körülményről nincs ismerete, viszont a munkavégzésben résztvevő fogvatartottak és az állomány maszkot viselt a Covid elleni védekezés idején, amellyel kapcsolatos incidenst ugyancsak nem jeleztek neki. Az elsőfokú bíróság e vallomásokat kellően meggyőzőnek és az okirati bizonyítékokkal is összhangban állónak találta. A felperes indítványára tanúként meghallgatott H. H. pedig – egyebek mellett – arról számolt be vallomásában, hogy 2020 novemberét követően töltötte együtt a felperessel büntetését az alperesi intézetben, decembertől egy zárkában, ezért tud a felperes munkáltatással kapcsolatos panaszáról, így arról, hogy kőművesként foglalkoztatták B.-ban, ahová – nem megfelelő szállítási körülmények között – 30-40 rabtársával együtt szállították, egyszer Covid-fertőzésre hivatkozással egy nap kétszer is, amellyel kapcsolatban a felperes több panaszt is benyújtott, amelyek nem jutottak el a címzettekhez. E tanú beszámolt arról is, hogy saját nevében és más fogvatartottakkal együtt is tett panaszt az egészségügyi körülmények és a fegyőrök magatartása miatt, amelyeket a felperes más perében be is nyújtott. Az elsőfokú bíróság e vallomással kapcsolatban ismerte az alperes észrevételeit, amely szerint a tanú általánosságban nyilatkozott, közvetlen ismerettel nem rendelkezett a külső foglalkoztatásról, elfogult vallomása konkrétumokat nem tartalmazott, a felperest pedig nem kőművesként, hanem segédmunkásként foglalkoztatták egyéb építési munkára. Mindezek alapján az elsőfokú bíróság megállapította, hogy e tanú vallomása nem tartalmazott érdemi információt, közvetett ismeretei pontatlanok voltak, és vallomása olyan elemet is tartalmazott (2x oda-vissza utaztatás egy napon), amit a felperes sem állított.

[10] Ezt követően fejtette ki annak indokait, hogy az alperes perfüggősségre hivatkozással alaptalanul kérte az eljárás megszüntetését a jogorvoslati jog megsértése miatt támasztott 1 000 000 Ft sérelemdíj kapcsán, mivel a felperes más perben nem érvényesítette a perbeli igényt.

[11] Ismertette Magyarország Alaptörvénynek (a továbbiakban: Alaptörvény) II. cikkét, III. cikkét [ténylegesen (1) bekezdésének 1. mondatát] és XXIV. cikkének (1) és (2) bekezdéseit, a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 2:42. §-ának (2) bekezdését, 2:51. §-a (1) bekezdésének a) és c) pontjait, valamint (2) bekezdését, 2:52. §-ának (1), (2) és (3) bekezdéseit, valamint 6:519. §-át, a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény (a továbbiakban: Bv tv.) 3. §-ának 13. pontját, 21. §-ának (1), (3) és (5), illetőleg 83. §-ának (7) bekezdéseit, majd megismételte a felperes tény- és jogállításait.

[12] Kifejtette, hogy a Ptk. 2:43. §-ának a) pontjában nevesített személyiségi jog megsértését olyan jogellenes magatartások alapozzák meg, amelyek az ember testi vagy lelki egészségét sértik. A jogsértés megállapításához tehát az egészségi állapot sérelme szükséges, azonban ilyen sérelmet a felperes nem bizonyított.

[13] Határozatában – hivatkozva a bírói gyakorlatra is – részletesen ismertette az emberi méltósághoz fűződő, a Ptk. 2:42. §-ának (2) bekezdésében nevesített személyiségi jog tartalmát, és kifejtette, hogy a büntetés végrehajtása során sem lehet megalázó magatartást tanúsítani az elítélttel szemben. Ezt követően idézte a Bv tv. 83. §-ának (4) bekezdését, amelyet, és azt figyelembe véve, hogy a Bv tv. 100. §-ának (1) bekezdése szerint a fegyház fokozat a szabadságvesztés legszigorúbb végrehajtási módja, a (2) bekezdés b) pontja értelmében pedig a fegyházban az elítélt életrendje részleteiben is meghatározott, állandó irányítás és ellenőrzés alatt áll, valamint hogy a felperes szigorú rezsimszabályok alatt állt, olyan magatartás sérthette volna meg az emberi méltóságát, ami nem a szabadságvesztés-büntetésből adódott, illetve nem a büntetés-végrehajtás rendjének és biztonságának fenntartását szolgálta, hanem a felperes további, nem jogszerű büntetését, megalázását. A felperes azonban ilyen nem bizonyított, annak állítása önmagában nem alapozza meg a keresetet.

[14] A bizonyítás eredménye azt a hivatkozást sem támasztotta alá, hogy felperes jogorvoslati joga sérült, és abból kára keletkezett. Személyiségi jogsértést abban az esetben lehetett volna megállapítani, ha az alperes közhatalom gyakorlása során tanúsított magatartása sértette volna a felperes emberi méltóságát, vagy annak körébe vonható valamely személyiségi jogát. Az alperes elbírált, illetőleg a főügyészség vizsgálta a felperes jogorvoslati kérelmeit, el nem bíralt panasz benyújtására vonatkozó tény még H. H. vallomása alapján is csak közvetve volt megállapítható, ugyanakkor a felperes sem tette vitássá az alperesi ellenkérelem mellékleteként csatolt okirati bizonyítékok valóságtartalmát. Az elsőfokú bíróság a hivatkozott tanúvallomásokkal megerősített parancsnoki intézkedéseken túl kiemelt jelentőséget tulajdonított a főügyészség BV.6./20./9. számú határozatában rögzített megállapításoknak. E szerint nem volt megállapítható, hogy a felperes 2020. december 27-én 5 db, 2021. január 3-án 7 db, míg 2021. január 12-én 3 db panaszbeadványt terjesztett volna elő H. H.-kel közösen (aki maga sem állított ilyen), amely közös borítékokból kiszedték a felperes beadványait; a belügyminiszter irányítása alá tartozó rendvédelmi szervek által üzemben tartott szolgálati járművekre, azok forgalomba helyezésére, időszakos vizsgálatára vonatkozó különös szabályokról szóló 58/2015. (X. 27.) BM rendelet (a továbbiakban: BM rendelet) 11. §-a és 2. számú melléklete megerősítette azt a tanúvallomást, mely szerint a járművek 2025. december 31. napjáig forgalomban tarthatóak az adott műszaki paraméterekkel (illemhely, törésteszt, vészkijárat hiánya), jogszabály pedig nem tiltja szolgálati kutya járművön történő szállítását; a járvány idején együtt utazók (a felperessel együtt 39 fő) számának vizsgálata meghaladta a főügyészség hatáskörét; azon kívül, hogy az

alperes késedelmesen bírálta el a felperes egy (ügynevezett BFB) határozattal szemben benyújtott panaszát, más hiányosság nem volt megállapítható.

[15] Mindezek alapján a felperes eredménytelenül kísérelte meg alátámasztani tényállításait e tanúvallomásokkal és okirati bizonyítékokkal szemben, jóllehet az alperes terhére értékelte, hogy a felperes indítványa ellenére nem csatolta a fogvatartási naplót, bár figyelembe vette azt is, hogy a felperes nem tette vitássá az alperes nyilatkozatát, hogy e dokumentum nem tartalmaz a felperesre vonatkozó bejegyzést. Figyelembe vette ugyanakkor azt is, hogy a felperes által felajánlott további tanúbizonyítást nem lehetett lefolytatni idézhető cím hiányában. Mindezek miatt bizonyítottság hiányában mint megalapozatlant utasította el a keresetet.

[16] A felperes teljes személyes költségmentességben részesült, ezért a 486 000 Ft eljárási illeték az állam terhén marad a Pp. 83. §-ának (1) bekezdése, 95. §-a [ténylegesen annak (1) bekezdése] és 102. §-ának (1) [ténylegesen annak (6)] bekezdése alapján. A Pp. 83. §-ának (1) bekezdése, 94. §-a (1) bekezdésének f) pontja, 101. §-ának (3) bekezdése és a pártfogó ügyvéd, az ügygondnok és a kirendelt védő részére megállapítható díjról szóló 32/2017. (XII.27.) IM rendelet „3.” §-a alapján állapította meg, hogy pervesztessége miatt a felperes viseli pártfogó ügyvédjének díját. A pernyertes alperes pedig nem igényelt perköltséget, ezért arról nem határozott.

[17] A felperes fellebbezett az elsőfokú ítélet ellen, amelyben kérte az ítélet kereseti kérelemnek megfelelő megváltoztatását és az alperes perköltségben való marasztalását. Kérte továbbá, hogy az ítéltábla rendelkezzen a pártfogó ügyvédje díjának viseléséről. Az anyagi jogi felülbírálat iránti kérelmét a Pp. 369. §-a (3) bekezdésének a) és c) pontjaira alapította. Hivatkozása szerint az elsőfokú bíróság megsértette a Ptk. 2:42. §-ának (1)-(3), 2:51. §-ának (1)-(2), valamint 2:52. §-ának (1)-(3) bekezdéseit, a Bv tv. 9. §-ának (1), 20. §-ának (1), 21. §-ának (1), (3) és (5), 96. §-ának (3), illetőleg 142. §-ának (1) és (2) bekezdéseit, az Alaptörvény II. cikkét, III. cikkének (1), XX. cikkének (1), XXIV. cikkének (1) és (2) bekezdéseit, illetőleg XXV. cikkét, az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (a továbbiakban: Eütv.) 5. §-ának (2) és (3) bekezdéseire, a Miniszteri Bizottság Európai Börtönszabályokról szóló R/2006/2. számú ajánlásának 32.2. pontját, valamint a szabadságvesztés, az elzárás, az előzetes letartóztatás és a rendbíróság helyébe lépő elzárás végrehajtásának részletes szabályairól szóló 16/2014. (XII. 19.) IM rendelet 45. §-ának (2) bekezdését. Hivatkozása szerint az elsőfokú bíróság megalapozatlan, jogszabálysértő és iratellenes ítéletet hozott, a hiányosan megállapított tényállásból okszerűtlen és jogilag téves következtetést vont le. Alaptalanul mellőzte a fogvatartási naplók beszerzésére vonatkozó indítványát és H. H. tanúvallomását is, holott e tanú alátámasztotta tényállításait, amelyet az elsőfokú ítélet is megállapított, ugyanakkor minden magyarázat nélkül nyilvánította elfogultnak és megalapozatlannak a vallomását. Nem értékelte megfelelően a felperes által közölt tényeket és körülményeket sem, amelyeket – a kereseti tényállításainak megfelelően – meg is ismétel a fellebbezésben. Már a keresetlevélben is részletezte, hogy mikor milyen panaszt nyújtott be, amelyben az alperes folyamatosan akadályozta, és amelyet H. H. tanúvallomása szintén alátámasztott. Kiemelte, hogy a koronavírus-járvány miatt kötelezően előírt másfél méteres távolságot egyáltalán nem tartották be a szállítások során, a biztonsági öv hiánya pedig balesetveszélyes, veszélyezteti a járműben tartózkodók életét és testi épségét még akkor is, hogy a közlekedési hatóság emiatt nem marasztalta el az alperest. Az elsőfokú eljárással kapcsolatban leginkább azt sérelmezte, hogy nem kötelezték az alperest a szolgálati napló becsatolására, amelyből megállapítható lett volna, hogy helytállóak-e az ébresztővel,

kivonulással, érkezéssel és sétával kapcsolatos tényállításai. Bár az elsőfokú ítélet szerint ezt az alperes terhére értékelték, ezzel ellentétben annak ellenére, hogy a felperes mindvégig ragaszkodott a fogvatartási napló beszerzéséhez, az elsőfokú bíróság azt a körülményt értékelte, hogy nem tette vitássá: e napló nem tartalmaz konkrét bejegyzést rá vonatkozóan. Ezért e napló hiányában nem helytálló annak bármilyen formában való értékelése. A lefolytatott bizonyítási eljárás alátámasztotta, hogy az alperes által elkövetett jogsértések és mulasztások sértették a testi épségét és egészségét, illetőleg közvetlen veszélynek tették ki.

[18] Az alperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte annak helyes indokai alapján.

[19] A fellebbezés megalapozatlan.

[20] Az ítéltábla annyiban pontosította az elsőfokú ítéletben rögzített tényállást – ahogy az ítélet indokolásának azt követő részei is már helytállóan ismertetik –, hogy a felperes munkáltatására nem 2021., hanem 2020. július - november hónapokban került sor. A kereseti kérelemmel kapcsolatban pedig az szorult pontosításra, hogy a felperes a jogorvoslati jog mint személyiségi jog megsértésének megállapítását is kérte. Az ítéltábla emellett annyiban – és az áttekinthetőség érdekében akként – korrigálta az elsőfokú ítélet indokolását, hogy annak fentiek szerinti ismertetése során pontosította az elsőfokú bíróság által tartalmilag helytállóan idézett, azonban tévesen feltüntetett jogszabályhelyeket, amelyek között ugyanakkor az elsőfokú bíróság kellő indok nélkül szerepeltette a Ptk. 2:51. §-a (1) bekezdésének elégtétel adására vonatkozó c) pontját, mivel a felperesnek erre irányuló kereseti kérelme nem volt.

[21] Az elsőfokú bíróság mindezekről függetlenül lefolytatta a felek indítványai alapján az ügy érdemi elbírálásához szükséges bizonyítást, majd érdemben helyesen döntött a kereset elutasításáról. Döntésének indokaival az ítéltábla nagyobbrészt egyetértett, amelyet – a fellebbezésben foglaltak miatt is – az alábbiak szerint pontosít, illetőleg egészít ki.

[22] Az ítéltábla a Pp. 370. §-ának (2) bekezdése és 379. §-a alapján a fellebbezési kérelem (és ellenkérelem) korlátaira tekintet nélkül gyakorolta felülbírálati jogkörét az eljárás megszüntetésével kapcsolatban, figyelemmel az alperes elsőfokú eljárás során előterjesztett érdemi ellenkérelmére is. Ebben ugyanis (9. sorszámú irat 1. és 2. oldalai) az alperes az elsőfokú bíróság által elbíráltakat (40/I. sorszámú végzés, illetőleg annak indokai az elsőfokú ítéletben) meghaladva nemcsak az állított perfüggőség, hanem az alapján is kérte az eljárás megszüntetését, hogy álláspontja szerint a pert a Bv. tv. 143. §-a szerinti kártérítési eljárásnak kellett volna megelőzni. E vonatkozásban ugyanakkor az elsőfokú bíróság – amellett, hogy az eljárás megszüntetése nélkül érdemben döntött a keresetről – a Pp. 240. §-ának (5) bekezdésében foglaltak ellenére nem hozott külön elutasító végzést, és annak indokait sem adta ugyanezen jogszabályhely és a Pp. 346. §-ának (6) bekezdése alapján. Mivel ez az eljárási szabálysértés a másodfokú eljárás során is orvosolható volt (Pp. 381. §), az ítéltábla az alábbiak szerint pótolja az elutasító döntés indokait.

[23] Az alperes álláspontja szerint a 3254/2019. (X. 30.) AB határozatban, különösen annak [33] bekezdésében foglaltak is alátámasztják, hogy a pert a Bv. tv. 143. §-a szerinti kártérítési eljárásnak kellett volna megelőznie. Ezzel szemben a felperes nem a Bv. tv.

143. §-ának (1)–(5) bekezdéseinek hatálya alá tartozó kártérítést, hanem sérelemdíjat érvényesített a perben. Az Alkotmánybíróság pedig a hivatkozott határozatában egyrészt abból a szempontból vizsgálta a sérelemdíj iránti igény érvényesítésének szabályait, hogy a nem vagyoni károsodásokra vonatkozó szabályok megváltozásával sem szűnt meg a fogvatartottak azzal kapcsolatos alanyi joga, hogy személyiségi jogaik megsértése esetén igénnyel éljenek a büntetés-végrehajtási intézettel szemben; másrészt pedig ezt erősítendő a határozatának – az ellenkérelemben is hivatkozott – [33] bekezdésben kifejezetten a kialakult bírói gyakorlatra, ennek részeként (nevesítve is) a BDT2017.3620. számú döntésben kifejtettekre hivatkozott. E szerint pedig a fogvatartottnak a személyiségi joga megsértése miatt sérelemdíj megfizetése iránti igénye közvetlenül a bíróság előtt érvényesíthető, és nem kell megelőznie a büntetés-végrehajtási intézmény előtti eljárásnak. Mindezek miatt a pert nem kellett megelőznie a Bv. tv. 143. §-ának (1)–(4) bekezdése szerinti eljárásnak, ezért erre hivatkozással nem volt helye az eljárás megszüntetésének a Pp. 176. §-a (1) bekezdésének c) és 240. §-a (1) bekezdésének a) pontjai alapján.

[24] Az ítéltábla a teljesség kedvéért rögzíti, hogy az elsőfokú bíróság az eljárás részbeni megszüntetésére irányuló indítványként értelmezte az alperes formálisan is elbírált kérelmét. Ezzel szemben a Pp. 240. és 241. §-ai alapján főszabály az eljárás egészének megszüntetése, amely alóli kivételt csak a perbeli megszüntetési okot nem érintően a Pp. 242. §-ának (1), (2) és (2a) bekezdéseiben szabályozottak, illetőleg pl. a perek egyesítése jelent (Debreceni Ítéltábla Pkf.I.20.394/2022/2. és Mf.I.50086/2021/6. számú végzések, Győri Ítéltábla Pf. 20.116/2021/4. számú végzés). Bár a felmerült megszüntetési ok nem tartozik e kivételek közé, mivel nem volt helye az eljárás megszüntetésének, mindezeknek érdemi jelentősége sem volt.

[25] A fellebbezésében foglaltakat illetően pedig a felperes alaptalanul sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság nem szerezte be a szolgálati naplót. A felperes ugyanis a per utolsó – érdemi – tárgyalásán visszavonta a már a keresetlevélben ezzel kapcsolatban előterjesztett (és minden addig nem teljesített) bizonyítási indítványát, amikor arra hivatkozással, hogy „egyéb bizonyításnak nem látja értelmét”, jogi képviselője útján úgy nyilatkozott, hogy az addig lefolytatott bizonyításhoz képest nincs további indítványa. Tény, hogy a felperes az elsőfokú bíróság „még teljesíthető és joghatályosan előterjesztett bizonyítási indítvány hiányában” a tárgyalás berekesztésére tett figyelmeztetését követően személyesen megtett nyilatkozatában újfent sérelmezte a szolgálati napló hiányát (mindezek a 40. sorszámú jegyzőkönyv 11. és 12. oldalain), e nyilatkozatát nem perfelvételi [Pp. 191. §-ának (4) bekezdése], hanem érdemi tárgyaláson tette, amely ezért a jogi képviselő nyilatkozatának hiányában hatálytalan a Pp. 74. §-ának (1) bekezdése alapján. Így pedig – a fellebbezési kérelem és ellenkérelem sajátosságai mellett – hatályos bizonyítási indítvány hiányában (továbbá azért sem, mert az elsőfokú bíróság egyébként sem hívta fel az alperest ezen okirat becsatolására) nem lehetett az alperesre az elsőfokú bíróság által értékeltnél terheesebben értékelni a szolgálati napló hiányát.

[26] A felperes iratellenesen hivatkozott arra is, hogy az elsőfokú bíróság elfogultságra hivatkozással mellőzte H. H. tanúvallomását. Az elsőfokú bíróság ugyanis értékelte a vallomásában foglaltakat, és az ítélet indokolásában csak ismertette az alperes elfogultsággal kapcsolatos álláspontjára. A felperes alaptalanul támadta e vallomás értékelését is. Az elsőfokú bíróság ugyanis helytállóan utalt arra, hogy H. H. vallomása több állítását tekintve is ellentmondott még a felperes előadásának is, de e tanú nem is rendelkezett közvetlen ismerettel a felperes munkáltatásáról és szállításáról, hiszen utóbb került az alperesi

intézetbe, majd lett a felperes zárvatársa, akinek elmondása alapján tett vallomását (37. sorszámú jegyzőkönyv 2. és 3. oldalak). Mindezek alapján pedig az elsőfokú bíróság – az alperes vitatása mellett – helytállón mérlegelte az ezzel kapcsolatos bizonyítás eredményét, és állapította meg, hogy e tanú vallomása nem szolgált érdemi bizonyítóerővel.

[27] Az ítéltábla – e vallomást is érintően – rögzíti a teljesség kedvéért, hogy az elsőfokú és a jelen ítéletben a kereset megalapozatlanságával kapcsolatban kifejtettek miatt szükségtelen volt a sérelemdíj körében az azzal kapcsolatos anyagi pervezetés, hogy a felperes a saját hivatkozása szerint is (keresetlevél 4. oldal) legkorábban 2020. december 28-án (azaz nem 15 napon belül) terjesztette elő a perbeli igényeivel kapcsolatos, a Bv tv. 21. §-ának (3) bekezdése szerinti, 15 napon belül előterjeszthető, egyben rendes jogorvoslatnak minősülő [Ptk. 6:548. §-ának (1) bekezdése] panaszt, ugyanakkor az ítéltábla a következőket mérlegelte ezzel kapcsolatban a bírói gyakorlat alapján. A panasz elmulasztását – függetlenül az okozott sérelem orvoslására való alkalmasságától – figyelembe kell venni abból a szempontból, hogy éppen a panasz teremthetné meg annak lehetőségét, hogy a sérelemmel kapcsolatos tényállás és az azzal összefüggésben a felek által előadottak még a sérelem fennálltakor rögzítésre kerüljenek. Ennek elmaradása a felperes által felhozott sérelmek bizonyítását nehezíti meg, amely az igényt érvényesítő fél terhén értékelendő. A csak utóbb sérelmezett körülményekkel összefüggésben pedig fentiekben is túlmutató értékelést kíván a panaszjog gyakorlása elmaradásának azon hatása, hogy a személyiségi jogsértést – annak megvalósulása esetén is – a súlyától megfoszthatja. Amennyiben ugyanis a fogvatartott szó nélkül hagy valamely hiányosságot, úgy nem életszerű, hogy a sérelmezett körülményt valóban sérelemdíjra alapot adó hátrányként élte meg (Győri Ítéltábla Pf.I.20.019/2019/12/I., Debreceni Ítéltábla Pf.I.20.137/2021/6. számú ítéletei).

[28] Ezzel együtt az elsőfokú bíróság helytállón utalt arra, hogy a felperes – alperes által teljeskörűen vitatott – tényállításai bizonyítatlanul maradtak, amellyel kapcsolatban a felperes – ide nem értve a közvetlen ismeretekkel lényegében nem rendelkező H. H.-et – kizárólag olyan tanúkat kért meghallgatni, akiknek idézhető címét nem tudta bejelenteni. E tanúbizonyítás hiányában pedig a felperes nem bizonyította, hogy az alperes állított jogsértései sértették a személyiségi jogait, amelyet az elsőfokú bíróság helytállón értékelt a felperes terhére a Pp. 265. §-ának (1) bekezdése alapján.

[29] Ezzel kapcsolatban továbbá egyrészt azt szükséges hangsúlyozni, hogy a fellebbezés jogszabállyal alá nem támasztott (de nem is támasztható) hivatkozásával szemben önmagában a felperes bizonyítatlan tényállításai nem teheték megalapozottá a keresetet a Pp. 279. §-ának (1) bekezdése alapján. E jogszabályhely értelmében ugyanis a bíróság a felek tényállításait csak a per tárgyalása során megismert bizonyítékok és egyéb peradatok egybevetésével mérlegelheti.

[30] Másrészt pedig azt szükséges kiemelni, hogy a személyiség jogi per nem a büntetés-végrehajtással kapcsolatos törvényességi felügyeleti eljárás, hanem annak eldöntésére szolgál, hogy valamely alperesi magatartás miatt valóban sérült-e a felperes keresetben megjelölt személyiségi joga, azaz a felperes szorul-e polgári jogi védelemre a személyiségi jogainak megsértése miatt. Valamely, a felperes által állított jogsértés esetén – a kirívó, ebből adódóan a Pp. 266. §-ának (2) bekezdése alapján köztudomásúnak tekintett tényeket ide nem értve – ezért nem mellőzhető annak vizsgálata, hogy az adott jogsértés ténylegesen együtt járt-e az ahhoz kapcsolódóan hivatkozott személyiségi jog sérelmével. Így

a perbeli hivatkozásokra vonatkozóan pl. miként alakult a felperes tényleges alvágigénye, ahhoz képest a pihenőidő esetleges megsértése milyen hatással járt a felperesre nézve; a szabad levegőn való tartózkodás miként érvényesült a felperes tényleges munkáltatása során, amikor a munkaköri leírás és Sz. S. tanúvallomása (40. sorszámú jegyzőkönyv 11. oldal) szerint a felperes munkáltatására legalább részben szabad levegőn került sor; a felperesnek ténylegesen merült-e fel egészségügyi szüksége a szállítások során; ha már a testi egészségét a saját hivatkozása szerint sem sértette a 1,5 méteres védőtávolság elmulasztása a szállítások során, az milyen terhet jelentett a helyzethez való alkalmazkodás során stb.. Ráadásul ez utóbbi vonatkozásában a felperes jogállítása sem tüntetett fel a védőtávolságot kötelezően szabályozó jogszabályhelyet, hanem csak az Eütv. „egyén szerepét” generálklauzulaként szabályozó rendelkezéseire hivatkozott. A jogszabálysértéseket illetően annak hangsúlyozása is szükséges, hogy a felperes hivatkozásával szemben nem a közlekedési hatóság nem marasztalta el az alperest a szállítójárművek felszereltsége miatt, hanem a BM rendelet elsőfokú ítéletben hivatkozott 11. §-a alapján nem kellett ellátni azokat egyes utasbiztonsági kiegészítőkkel. Amellett, hogy ennek értelmezésébe kapcsolatban a felperes sem jelölt meg jogszabálysértést a fellebbezésben, a már kifejtetteket szükségtelenül meg nem ismételve egy esetleges jogszabálysértés nem tehetette megalapozottá a keresetet a személyiségi jogok bizonyított (vagy köztudomásúnak tekintett) megsértése hiányában.

[31] A jogorvoslathoz és a tisztességes eljáráshoz való jogok kapcsán pedig az elsőfokú bíróság ítéletének indokait kiegészítve az alábbiak rögzítése szükséges. Ahogy az ítéltábla pl. a felperes más ügyében (Pf.I.20.012/2023/6. számú ítélet) is kifejtette, a jogorvoslathoz és a tisztességes eljáráshoz való jogok nem személyiségi jogok. A Ptk. 2:42. §-ának (1) bekezdése értelmében ugyanis mindenkinek joga van ahhoz, hogy törvény és mások jogainak korlátai között személyiségét szabadon érvényesíthesse, és hogy abban őt senki ne gátolja. Erre is tekintettel személyiségi jognak csak a személyiség lényegi elemeinek védelmét szolgáló jogok tekinthetők, ezért a tisztességes eljáráshoz és a jogorvoslathoz fűződő alkotmányos alapjogok nem személyiségi jogok, mivel nem a személyiség szabad kibontakozását, hanem azokat az eljárásjogi garanciákat biztosítják, amelyek az ügyek tisztességes és pártatlan módon történő elbírálásához, valamint észszerű időn belül történő befejezéséhez szükségesek. Ahogy arra az elsőfokú bíróság is utalt közvetve, személyiségi jogsértés csak többlettényállás esetén állapítható meg, azaz ha a fél személyiségi jogai külön is sérelmet szenvednek. Így bár egy hatóság, bíróság vagy büntetés-végrehajtási intézet intézkedése okozhat jogsértést és érdeksérelmet, a fent már kifejtettek szerint az egyben nem jelenti automatikusan a személyiségi jogok megsértését is (pl. BH2017. 148., BDT2009. 1976., Fővárosi Ítéltábla Pf.V.20.869/2007/2., Debreceni Ítéltábla Pf.III.20.808/2017/5., Győri Ítéltábla Pf.V.20.227/2018/4., Fővárosi Ítéltábla Pf.17.20.110/2019/7. számú határozatok). Minthogy a bírói gyakorlat régóta egységes annak megítélésében, hogy a polgári jogi személyiségvédelem köre nem azonos az alapjogok katalógusával (pl. Győri Ítéltábla Pf.V.20.042/2015/5.), ezért a büntetés-végrehajtással kapcsolatos jogszabályokban önállóan szabályozott polgári jogi jogkövetkezmény hiányában azok esetleges megszegése pusztán ezért nem alapozza meg a személyiségi jogi keresetet (Debreceni Ítéltábla Pf.I.20.128/2021/3. szám). Erre tekintettel a felperes eljárási alapjogokra mint személyiségi jogokra alapított keresete eleve megalapozatlan volt, míg az elsőfokú bíróság által helytállóan mérlegeltek szerint a felperes egyébként sem bizonyította hogy sérültek a panaszkezeléssel kapcsolatos jogai, mint ahogy az emberi méltóságot sértő többlettényállási elemet sem.

[32] Mindezek miatt az elsőfokú bíróság helytállóan állapította meg, hogy a felperes nem bizonyította, hogy az alperes megsértette az emberi méltóságát, testi épségét vagy egészségét [Ptk. 2:42. §-ának (2) bekezdése, 2:43. §-ának a) pontja], és ez alapján akár a jogsértés megállapítására, akár a sérelemdíj fizetésére irányuló keresete megalapozott lenne.

[33] Az ítéltábla e kiegészítésekkel és pontosításokkal helybenhagyta az elsőfokú bíróság érdemben helyes ítéletét a Pp. 383. §-ának (2) bekezdése alapján. Az ítéltábla ugyanakkor a Pp. 383. §-ának (6) bekezdése alapján észlelte, hogy az elsőfokú bíróság számítási hiba folytán tévesen határozta meg a le nem rótt kereseti illeték összegét, mivel a 8 140 000 Ft-os pertárgyérték alapján annak összege nem 486 000, hanem 488 400 Ft, amelynek összegét pedig a Pp. 101. §-ának (1) és 102. §-ának (6) bekezdései értelmében nem az ítélet indokolásában, hanem annak rendelkező részében kell feltüntetni. Az ítéltábla ugyancsak a Pp. 383. §-ának (6) bekezdése alapján észlelte, hogy az elsőfokú bíróság annak ellenére állapította meg, hogy a felperes köteles viselni a pártfogó ügyvédjének díját, hogy a felperest „teljes” költségmentességben részesítette, amely a Pp. 94. §-a (1) bekezdésének f) pontja alapján kiterjed a pártfogó ügyvédi díj előlegezésére és megfizetésére is. Az ítéltábla ezért annyiban is korrigálta az elsőfokú ítélet rendelkező részét, hogy a Pp. 94. §-a (1) bekezdésének f) pontja, 101. §-ának (3) és 102. §-ának (6) bekezdései alapján megállapította, hogy az állam viseli a pártfogó ügyvéd díját.

[34] A felperes a másodfokú eljárás során is pervesztes lett, azonban az alperesnek nem merült fel perköltsége, ezért arról nem kellett határozni.

[35] Az állam a pervesztes felperes költségmentessége miatt a Pp. 102. §-ának (6) bekezdése alapján viseli a meg nem fizetett fellebbezési illetéket, míg a pártfogó ügyvédi díj viselésével kapcsolatos rendelkezés a Pp. 94. §-a (1) bekezdésének f) pontján, 101. §-ának (3) és 102. §-ának (6) bekezdésein alapul.

Debrecen, 2023. április 13.

Dr. Bakó Pál s.k. a tanács elnöke, Dr. Árok Krisztián s.k. előadó bíró, Dr. Molnár Tibor Tamás s.k. bíró